

Pridružujemo se ugotovitvam večine sogovornikov, ki pri svojem delu v šoli že zaznavajo trend negativnih posledic domače permissivne vzgoje. Večina meni, da v družinski vzgoji starši delajo veliko napak, kot so: nedosledno vztrajanje pri določenem dogovoru, nezasluženo nagrajevanje, odsotnost kaznovanja. Otroci pa so večkrat nasprotno izpostavili, da želijo sami več pravil in omejitev od staršev, saj potrebujejo, da se nekdo z njimi ukvarja, ne pa, da jim starši popuščajo iz strahu, da se jim ne bi zamerili.

V nadaljevanju nas je zanimalo, ali kažejo ti nedosledno vzgajani otroci v šoli narcisistične lastnosti, ali pedagoški delavci te lastnosti prepoznajo in zaznavajo ter ali te lastnosti ogrožajo pedagoško delo. Sogovornike smo najprej spraševali o obnašanju permissivno vzgajanih učencev šoli. Današnje otroke so opisovali kot bolj sproščene, direktne, odzivne, predrzne, arogantne, samovšečne v primerjavi z otroki prejšnjih generacij. Poudarili so, da je v šoli zaznati precej razvajenosti, razkazovanja in nastopaštva z materialnimi dobrinami, egoizma, individualizma ter tekmovalnosti, učenci nočejo upoštevati splošno veljavnih pravil. Nihče od vprašanih ni samodejno uporabil izraza *narcisizem*, zato smo naknadno vse sogovornike vprašali, ali termin razumejo in ali ga opažajo pri učencih v osnovni šoli. Vsi so termin razumeli in ga znali opisati ter izpostavili, da ga v šoli sicer opažajo, a le pri redkih izjemah. Zato se večini pojav narcisizma v šoli ne zdi problematičen, saj le manjše število vprašanih meni, da je večina današnjih otrok narcisističnih. Zaznavajo pa porast narcisističnega obnašanja pri nekaterih starših, ki so osredotočeni zgolj na lastnega otroka in želijo po lastnih merilih krojiti delo šole.

V tem pogledu se mnenja večine vprašanih pedagoških delavcev razlikujejo od podatkov, pridobljenih z neposredno udeležbo. Na podlagi distancirane analize zapisov, zbranih v terenskih dnevnikih, se je na podlagi antropološkega terenskega dela izkazalo, da je dejansko večina otrok v slovenski osnovni šoli narcisističnih. In sicer: pri velikem številu učencev je prisotno nasprotovanje učiteljem, uveljavljanje lastnih zahtev, ki jih poskušajo izsiliti na različne načine: z odgovarjanjem, nespoštovanjem pravil, goljufanjem, laganjem, jokom, trmo, spogledovanjem, prikrajanjem resnice v lastno korist, nepriznavanjem lastne krivde in napak, nastopaštvom, željo po izstopanju ter usmerjanju pozornosti učiteljev zgolj nase. Pogosto lažjejo brez obžalovanja, niso se sposobni vživljati v občutke drugih, zato so pogosto zelo agresivni do vseh, ki jim stojijo na poti pri uveljavljanju lastnih želja, njihov prag anksioznosti pa je zelo nizek in so zato zelo hitro prizadeti, če se poskuša kdo drug uveljavljati namesto njih. Nekateri posamezniki v razredih izraziteje izstopajo po